

ПРОБЛЕМЫ РАЗВИТИЯ ВНЕШНЕЭКОНОМИЧЕСКИХ СВЯЗЕЙ И ПРИВЛЕЧЕНИЯ ИНОСТРАННЫХ ИНВЕСТИЦИЙ: РЕГИОНАЛЬНЫЙ АСПЕКТ

розміщення ресурсів, рівня їх концентрації в окремих містах, а також від змісту самої інноваційної діяльності. Критерієм ефективності реалізації інноваційно орієнтованої моделі розвитку регіону є зростання макроекономічних показників при зниженні розриву в рівні інноваційності соціально-економічного розвитку його територіальних складових.

Висновки та пропозиції. Таким чином, реалізація парадигми інноваційного розвитку національної економіки в рамках окремого регіону неможлива без активного залучення до відносин інноваційного характеру ресурсного потенціалу його територіальних суб'єктів. Інноваційно орієнтована модель розвитку регіону формується на основі комплексної оцінки величини і структури інноваційного потенціалу території. Проте існуючі підходи до його оцінки ігнорують внутрішньорегіональну асиметрію і не дозволяють розробити ефективний інструментарій регулювання збалансованості відтворювальних пропорцій. У зв'язку з цим пропонується застосовувати ієрархічну систему показників, що оцінюють: результати інноваційно орієнтованої діяльності; ресурси, що забезпечують досягнення результатів; готовність системи до змін; стійкість розвитку економічної системи.

СПИСОК ДЖЕРЕЛ:

1. Звіт про підсумки роботи Управління інноваційної політики за 2011 рік [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://donoda.gov.ua/>
- Борисов А. Б. Большой экономический словарь / А. Б. Борисов — М.: Книжный мир, 2003. — 895 с.
- Мак-Мак В.П. Служба безопасности предприятия. Организационно-управленческие и правовые аспекты деятельности / В. Мак-Мак – М.: Мир безопасности, 1999.
- Регіональний розвиток та державна регіональна політика в Україні: стан і перспективи змін у контексті глобальних викликів та європейських стандартів політики [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://www.surdp.eu/Analytical-Report>
- Соціально-економічне становище Донецької області за січень–жовтень 2013 року [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://donetsstat.gov.ua/region/ek.php?dn=1013>
- Сафарова Л.А. Проблемы определения и оценки инновационного потенциала региона / Л.А. Сафарова // РИСК, 2010. - № 3 – С.326.

ДИПЛОМАТІЯ ЯК ЧИННИК РОЗВИТКУ ЗОВНІШНЬОЕКОНОМІЧНОГО СПІВРОБІТНИЦТВА

Балабанов К. В., доктор політичних наук, професор, ректор, завідувач кафедри міжнародних відносин та зовнішньої політики Маріупольського державного університету (Україна)

Трофименко М. В., кандидат політичних наук, доцент, проректор з науково-педагогічної роботи (міжнародні зв'язки) Маріупольського державного університету (Україна)

Балабанов К. В., Трофименко М. В. Дипломатія як чинник розвитку зовнішньоекономічного співробітництва.

У статті зазначається, що дипломатія радикально трансформується у нас на очах. У відповідь на нові виклики змінюються її структури, методи, організаційні форми тощо. Класична модель дипломатії, що передбачає взаємодію винятково держав, стає лише одним з аспектів сучасної дипломатичної діяльності. У статті проаналізовані фактори, що призвели до відродження терміну «публічна дипломатія». Розглядається еволюція значень, в яких термін «публічна дипломатія» використовувався від початку ХХ століття до сьогодні. Проаналізовано вплив сучасних інформаційних технологій (Інтернет, соціальні мережі тощо), ЗМІ на розвиток дипломатії в цілому. Розглянуто особливості розвитку цифрової дипломатії як частини публічної дипломатії. Звертається увага на те, що публічна дипломатія є яскравим прикладом застосування «м'якої сили» у міжнародних відносинах та на її використання в контексті «розумної сили». Наведено варіанти перекладу англomовного терміну «public diplomacy» на українську мову та запропоновано найбільш коректні варіанти їх використання та вживання. Публічна дипломатія значно впливає на економічні зв'язки між державами, сприяє формуванню позитивного іміджу однієї країни у іншій, привабленню інвесторів, встановленню міцних контактів між бізнесовими колами, робить міждержавні економічні контакти більш прогнозованими, міцними тощо.

Ключові слова: економічна дипломатія, публічна дипломатія, громадська дипломатія, Інтернет, Твіпломасі, твіпломати, соціальні мережі, м'яка сила, розумна сила.

Балабанов К. В., Трофименко М. В. Дипломатія як фактор розвитку внешнеэкономического сотрудничества.

В статье отмечается, что дипломатия радикально трансформируется у нас на глазах. В ответ на новые вызовы меняются ее структуры, методы, организационные формы. Классическая модель дипломатии, предусматривающая взаимодействие исключительно государств, становится лишь одним из аспектов современной дипломатической деятельности. В статье проанализированы факторы, которые привели к возрождению термина «публичная дипломатия». Рассматривается эволюция значений, в которых термин «публичная дипломатия» использовался с начала ХХ века до сегодня. Проанализировано влияние современных информационных технологий (Интернет, социальные сети), СМИ на развитие дипломатии в целом. Рассмотрены особенности развития цифровой дипломатии как части публичной дипломатии. Обращается внимание на то, что публичная дипломатия является ярким примером применения «мягкой силы» в международных отношениях и на её применение в контексте «умной силы». Приведены варианты перевода англоязычного термина «public diplomacy» на украинский язык и предложены наиболее корректные варианты их применения и употребления. Публичная дипломатия значительно влияет на экономические связи между государствами, способствует формированию позитивного имиджа одной страны в другой, привлечению инвесторов, установлению прочных контактов между деловыми кругами, делает межгосударственные экономические контакты более прогнозируемыми и прочными.

Ключевые слова: публичная дипломатия, общественная дипломатия, Интернет, Твипломаси, Твипломаты, социальные сети, мягкая сила, умная сила.

Balabanov K., Trofymenko M. Diplomacy as a factor of development of foreign economic cooperation. The present article indicates that diplomacy is being transformed before our very eyes. Its structures, methods and forms of organization are changing in response to the new challenges. Classical diplomatic model implying exclusively state-to-state interaction becomes one of the numerous aspects of the modern diplomatic activity. The article provides analysis of the factors that have led to revival of the term of *public diplomacy*. It examines the evolution of the meanings of *public diplomacy* since the early 20th century up to the present time. The authors analyze the influence of the modern information technologies (the Internet, social networks) and the media on the development of diplomacy in general. The features of digital diplomacy development being a part of public diplomacy are presented as well. The research emphasizes the fact that public diplomacy is a vivid example of applying *soft power* in international relations, being also applied in the context of *smart power*. The researchers provide Ukrainian translation equivalents of the English term of *public diplomacy* and offer the most correct choices for their application and use. Public diplomacy greatly influences economic relations among states, promotes positive image of one state in another, attracts investment, establishes strong ties in business communities, makes interstate economic contacts more predictable and developed.

Keywords: public diplomacy, social diplomacy, Internet, Twiplomacy, twiplomats, social networks, soft power, smart power.

Із розвитком процесів глобалізації, технологізації дипломатія перестала бути заняттям обмеженого кола людей, вона трансформувалася та здобула багато різних напрямів – культурна дипломатія, спортивна, енергетична, торговельна, економічна, публічна, громадська тощо. В інформаційну, цифрову, еру кожна людина стає дипломатом. У сучасних умовах дипломатія активно використовує високі технології, з розвитком електронної революції у неї виникають все нові і нові можливості – наприклад, у Ірані через багато років

ПРОБЛЕМЫ РАЗВИТИЯ ВНЕШНЕЭКОНОМИЧЕСКИХ СВЯЗЕЙ И ПРИВЛЕЧЕНИЯ ИНОСТРАННЫХ ИНВЕСТИЦИЙ: РЕГИОНАЛЬНЫЙ АСПЕКТ

після закриття, відновило роботу віртуальне представництво США. На сьогодні небувалою донині розвитку досягли ЗМІ, які іноді активніше інформують громадськість про ту чи іншу подію, аніж офіційні дипломатичні джерела. Із розвитком ТНК, бізнес все активніше переманює спеціалістів із дипломатичних установ задля посилення своїх позицій серед конкурентів, впливу на політику окремих держав тощо.

Завзяті ліберали ініціювали дискусію щодо необхідності дипломатів у час, коли бізнесмен з бізнесменом і так домовляється, уникаючи неминучої бюрократичної тяганини у зовнішньополітичних відомствах [7]. Світ бізнесу невпинно переманює найбільш талановитих випускників, обіцяючи високу заробітну платню, яку не можна порівнювати із державною. Втративши монопольне положення на здійснення зовнішньополітичних функцій, сучасні зовнішньополітичні відомства вимушені проявляти небувалу гнучкість у пошуку нових, менш затратних форм та методів роботи.

Дипломатія радикально трансформувалася у нас на очах. У відповідь на нові виклики змінюються її структури, методи, організаційні форми тощо. Класична модель дипломатії, що передбачає взаємодію винятково держав, стає лише одним з аспектів сучасної дипломатичної діяльності.

Сьогодні всі майбутні спеціалісти потребують знань з основ ведення переговорів, протоколу, особливостей співпраці із представниками різних національностей, навичок збору та аналізу інформації тощо.

Економічна та комерційна діяльність має важливе значення в роботі дипломатичних та консульських місій країн за кордоном. Активізація зовнішньоекономічного співробітництва є одним із головних завдань дипломатичної служби.

Економічна діяльність полягає в аналізі економічної та фінансової політики приймаючого уряду, оцінці її впливу на внутрішню і зовнішню політику держави, прогнозі майбутніх тенденцій і підготовці доповідей (а також – у веденні необхідних переговорів) з економічних питань, що мають вплив на взаємини між країнами. Ця робота вимагає збору та аналізу відповідної статистики, широких контактів у відповідних міністерствах, банківському та фінансовому секторі. За допомоги сучасних технологій статистика може стати швидко відомою уряду дипломата, але дипломатична робота полягає у спостереженні за подіями, що відбуваються, зборі інформації по частинкам, розумінні фактів, які стоять за цифрами, їх взаємозв'язку і значення [13, с. 33].

Комерційна діяльність виконує дві функції: підтримку торгівлі та інвестування і формування торговельної політики. Сприяння торгівлі вимагає самостійного опрацювання і високих персональних навичок для організації угод своїх експортерів і потенційних імпортерів. Дипломати повинні бути готові допомогти прибулим бізнесменам у пошуку ділових можливостей, відповісти на їхні специфічні питання і в цілому забезпечити інформаційну базу, яка сприятиме входженню їх на місцевий ринок, контактам з потрібними людьми. Цей рід діяльності вимагає також знань ринків та їх структури, суб'єктів, що діють на них, постійного відстеження тендерів, що оголошуються і «гострого» погляду на можливості. Проведення торговельної політики пов'язано зі знанням законодавства приймаючого уряду, його позицій в комерційних питаннях, в питаннях створення регіональних преференційних торговельних зон, того, як уряд намагається вирішувати проблему зайнятості та глобалізації факторів виробництва. Концентруючи увагу на інтересах свого уряду, які є пріоритетними, дипломати також мають працювати у зворотному напрямку – з місцевими бізнесменами, сприяючи задоволенню їх інтересів в рамках плідних двосторонніх відносин. Переговори з продажу зброї частіше йдуть через аташе з питань оборони, ніж через комерційний відділ. Коли важливі контракти з приймаючим урядом стосуються зброї або інших подібних виробів, глава місії при необхідності може грати ключову роль в наданні дипломатичного тиску.

Найголовнішим викликом для дипломатії сучасності стали високі технології. Дипломати люблять розповідати, як декілька століть тому від американського посла в Іспанії майже два роки до Вашингтону не надходило жодних відомостей. Почекаємо ще рік, запропонував Томас Джефферсон, але, якщо посол так і не нагадає про себе, напишемо йому листа. Декілька десятиліть потому поява телеграфу спричинила справжню революцію. Вперше отримавши телеграму, англійський прем'єр лорд Генрі Пальмерстон сказав: «Все, це кінець дипломатії!» [7].

У 1969 р. американськими військовими була створена мережа ARPANET, покликана забезпечити можливість стратегічного командування і передачі інформації у разі радянського ядерного удару. Сьогодні, через сорок з невеликим років, прямиий нащадок цієї мережі – Інтернет – перетворився на один із стовпів технологічного розвитку та могутнє знаряддя глобалізації, що перетворює, змінює світ і соціум [2].

Вже зараз Інтернет трансформувалася в магістральний канал людської комунікації, ключову вісь взаємодії, на яку нанизуються різні формати і змісти – дозвольне спілкування, торгівля, ігрова активність, конфлікти тощо. І жодні кризові явища, крім системних криз розвитку на кшталт ядерної війни або глибокої глобальної депопуляції, ймовірно, не розгорнуть цю тенденцію назад в осяжному майбутньому [2].

Абсолютна доступність Інтернету, поряд з його впливом на суспільно-політичні процеси, соціальні зв'язки, комунікацію і економіку, також спричинить за собою остаточну інкорпорацію доступу до Інтернету в міжнародну систему прав людини. Початок тенденції вже спостерігається: з 2003 по 2009 рр. у Фінляндії були прийняті закон і підзаконні акти Міністерства транспорту і комунікацій, які де-факто прив'язали Інтернет до загальнодоступних послуг зв'язку, таких як пошта і телефонний зв'язок. Крім того, за кожною сім'єю було закріплено право на гарантований доступ до мережі (з 2015 р. на швидкості не менше 100 Мбіт/с). Доступ громадян до Інтернету також зафіксований в якості їх невід'ємного права в законодавствах Коста-Ріки, Естонії, Франції, Греції, Іспанії та Швейцарії. 3 червня 2011 р. ООН прийняла резолюцію, ґрунтуючись на авторитетній доповіді Спецпредставника ООН Франка Ла Рю, в якій стверджується, що «держави зобов'язані сприяти здійсненню права на вільне висловлення думок і використанню необхідних для його забезпечення засобів», включаючи Інтернет, і що «доступ до Інтернету буде поступово ставати одним з ключових аспектів права на освіту». У звіті ОБСЄ за 2011 р. також стверджується, що «кожна людина має право брати участь у житті інформаційного суспільства, тому держави зобов'язані гарантувати доступ громадян до Інтернету».

Сприятиме вищезазначеним процесам більш широке розповсюдження Інтернету по всьому світу. Згідно з прогнозами, до 2017 р. доступ в мережу буде мати половина населення Землі (3,5 млрд. осіб). До 2020 р., як вважають автори згаданого звіту ОБСЄ, ця цифра зросте до 5 млрд. людей. Ще через десятиліття рівень проникнення Інтернету в розвинених країнах впритул наблизиться до 100%. Це означає, що використання глобальної мережі стане нормою для всіх соціальних і вікових груп, включаючи дітей, пенсіонерів та малозабезпечених [2].

Отже, вплив Інтернету на дипломатію, зокрема на економічний напрям її діяльності, буде збільшуватися й надалі.

Дуже серйозним суперником дипломатії стають і засоби масової інформації. У свій час прем'єр-міністр Канади П'єр Трюдо запропонував замінити все дороге міністерство закордонних справ на підписку на «Нью-Йорк Таймс». Прем'єру здалося, що кореспонденти газети краще поінформовані про події, аніж автори дипломатичних депеш [7]. ЗМІ в електронному варіанті стали ще більш серйознішим суперником посольств, адже вони напряму інформують з гарячих точок в режимі реального часу. Нові соціальні мережі здатні не лише повідомляти про події, але й впливати на них. В результаті високопоставлені дипломати, політики вимушені реєструватися в соціальних мережах і там відстоювати свої позиції.

В роки «холодної війни» лише держави могли дозволити собі масову міжнародну комунікацію: видання газет, розвиток мережі радіомовлення, фінансування неурядових організацій. Розвиток та здешевлення комунікаційних технологій, а також збільшення кількості та сукупного впливу недержавних акторів світової політики повністю змінили цю сферу. Талановитий блогер сьогодні може успішно конкурувати зі всесвітньовідомою газетою, а супутниковий телеканал із провідними новинними корпораціями [5].

Всі наведені факти та події сприяли відродженню, трансформації поняття «публічна дипломатія».

Окремо слід звернути увагу на правильне використання варіантів перекладу англійського терміну «public diplomacy». На українську мову «public» можна перекласти як громадський, суспільний, державний, громадянський, публічний тощо. Найчастіше стосовно дипломатії використовуються два визначення – публічна та громадська або суспільна.

ПРОБЛЕМЫ РАЗВИТИЯ ВНЕШНЕЭКОНОМИЧЕСКИХ СВЯЗЕЙ И ПРИВЛЕЧЕНИЯ ИНОСТРАННЫХ ИНВЕСТИЦИЙ: РЕГИОНАЛЬНЫЙ АСПЕКТ

Однак, найбільш правильним є розуміння «public diplomacy» як «публічної дипломатії». Існує безліч визначень цього поняття, всі вони зводяться до системи діалогу, взаємодії із зарубіжними суспільствами в політичних цілях. Разом із цим значенням існує також інше – дипломатія на рівні громадських організацій, в цьому випадку доречно використовувати термін «громадська або суспільна дипломатія».

Влучно охарактеризувала різницю між традиційною та публічною дипломатією в інтерв'ю «Радіо Свобода» радник з питань публічної дипломатії заступника Державного секретаря США у справах Європи і Євразії пані Коллін Граффі: «Назва моєї посади дуже довга, але те, що я роблю, набагато простіше. Я знаходжу шляхи для нашого уряду, щоб спілкуватися з людьми в інших країнах. Про дипломатів традиційно думають, як про тих, хто спілкується з іншими дипломатами часто за зачиненими дверима, часто позаочі громадськості. Вони ухвалюють рішення, які торкаються народів, але роблять це на рівні еліт. Публічна дипломатія — це те, як ми, як уряд, намагаємося донести свою думку до людей в інших країнах. Ми називаємо це мистецтвом комунікації цінностей країни, її культури і політики. Це також пояснення, хто ми є і чому ухвалюємо певні рішення» [6].

Завоювання довіри нелегко дається професійним дипломатам, обмеженим інструкціями свого відомства. В більш вигідному положенні знаходяться неурядові актори публічної дипломатії. Вони спроможні охопити весь спектр політичного життя своєї країни, транслюючи не тільки офіційні, але й опозиційні настрої.

Публічна політика – це новий жанр здійснення політики у період глобальної інформатизації. Публічна дипломатія, тісно пов'язана з цим напрямом політики, представляє собою цілий «космос», де діють політики, діячі культури, науки, освіти, ЗМІ, неурядових організацій, користувачі соціальних мереж. Та, що особливо значуще, – сьогодні публічність є невід'ємною ознакою й професійної дипломатії [8].

У більш широкій історичній ретроспективі можна навіть наважитися сказати, що практика взаємодії міністерств закордонних справ та посольств із громадянським суспільством та окремими особами за кордоном демонструє той факт, що дипломатичне представництво країн вийшло на новий рівень [17].

Багато практиків у різних дипломатичних службах країн світу могли й досі не збагнути значущість зв'язків з іноземною громадськістю, але виразною ознакою стає той факт, що у певній кількості країн цей напрям все частіше привертає увагу вищого керівництва міністерств закордонних справ й політичних лідерів.

Публічна дипломатія може бути традиційною (інформаційна пропаганда через радіо, телебачення, кіно; навчання окремих соціально-професійних груп населення з метою формування лояльної еліти, розповсюдження політичної культури за допомогою виставкової діяльності, кіно тощо) та цифровою (розміщення радіо та телепередач у мережі Інтернет, розповсюдження літератури у цифровому форматі, моніторинг дискусій у блог-просторі зарубіжних країн; створення сторінок державних установ, посольств, інших організацій, а також персоналізованих сторінок членів уряду, послів у соціальних мережах; розсилка інформації через мобільні телефони тощо).

Цифрова дипломатія, названа експертами Силіконової долини «дипломатією Веб 2.0», з'явилася порівняно недавно. Спрощене визначення цього явища – використання веб та інформаційно-комунікаційних технологій (ІКТ) для реалізації дипломатичних завдань – дає про нього цілком вичерпне уявлення.

Цифрова дипломатія носить в основному прикладний характер і особливо корисна в роботі з зарубіжної аудиторією, в питаннях трансляції офіційної позиції та формування іміджу держави. Важливо розуміти, що дипломатію в її звичному розумінні вона навряд чи коли-небудь замінить. Закриті переговори залишаться закритими. Втім, у силах цифрової дипломатії пояснити, чому прийнято те чи інше рішення, до яких результатів воно призведе, як вплине на зовнішньополітичний процес, тобто відкрити доступ широкій громадськості до результатів діяльності традиційної дипломатії.

Зараз відкритість – це вимушена необхідність для держави, яка працює в інформаційному просторі нарівні з іншими джерелами інформації. Якщо не наповнювати цей простір об'єктивною інформацією, його наповнять інші. Цифрова дипломатія якраз і покликана оперативним надавати адекватну інформацію, спростовувати некоректні відомості, підтверджувати відомості з офіційних джерел.

Однією з головних проблем та ризиків існування, розвитку цифрової та публічної дипломатії в цілому є хакерство. Один з найяскравіших прикладів останньої думки – випадок хакерської атаки на особистий сайт Юлія Едельштейна, міністра Ізраїлю, який курує питання публічної дипломатії та діаспори. Коментуючи цю подію, міністр заявив, що ніщо не стане йому на перешкоді здійснювати публічну дипломатію від імені Держави Ізраїль. Він і надалі має намір захищати інтереси держави на всіх фронтах, в тому числі в мережі Інтернет [12].

Повертаючись до слів ізраїльського міністра, можна стверджувати, що в наші дні Інтернет-простір за рівнем напруженості можна порівняти з лінією фронту, важливим стратегічним рубежем, контроль над яким обіцяє серйозні переваги тому, хто буде ним володіти. Щоб отримати цю перевагу, недостатньо номінальної присутності в Інтернеті у вигляді декількох мікроблогів у Твіттері або пари сторінок у Фейсбук. Потрібні стратегія та інструментарій для її реалізації. Необов'язково заново винаходити велосипед. Міжнародний досвід показує, що вже накопичено значний арсенал прийомів і методів цифрової дипломатії, який може бути використаний для вирішення зовнішньополітичних завдань.

Потреба залучення громадськості на свою сторону в умовах миттєвого розповсюдження інформації, рівним чином і дезінформації, стала особливо значущою. Публічна дипломатія поповнилася спілкуванням у соціальних мережах. Народився новий термін – «твіпломасі» [8]. Твіттер, фейсбук та інші соціальні мережі використовуються зовнішньополітичними відомствами. Міністерство закордонних справ України – не виняток (сторінка МЗС України у мережі фейсбук – <https://www.facebook.com/UkraineMFA>). Президенти, прем'єри, міністри, глави зовнішньополітичних відомств, послы виходять в соціальні мережі й стають «твіпломатами» [8].

У сукупності з іншими інструментами і методами електронної дипломатії Твіттер-дипломатія може бути досить ефективним інструментом.

Форін-офіс створив спеціальну «Інтернет гавань» (hub), що надає технічне сприяння своїм «твіпломатам» в режимі 24 години 7 днів на тиждень та розробляє цифрові стратегії зовнішньої політики. Назва порталу – «Цифрова дипломатія» – говорить сама за себе і містить дуже просто викладені місію, цілі та завдання електронної дипломатії Британського зовнішньополітичного відомства. Цінне ядро ресурсу – посібник з використання інструментів цифрової дипломатії. У ньому коротко і доступно викладено інструкції з використання Твіттер, Фейсбук та інших соціальних мереж. Крім того, на сайті наведені корисні поради по роботі з веб-сайтом, розміщенню та підбору інформаційних, відео- та аудіоматеріалів в мережі. На сайті дипломати можуть записатися на он-лайн-тренінги, проконсультуватися з фахівцями, поставити питання експертам. Розробниками ресурсу передбачений також окремий розділ «Case-studies» з конкретними прикладами успішно реалізованих проектів цифрової дипломатії [12].

Варто також згадати он-лайн-ресурс відділу Держдепартаменту США з питань електронної дипломатії та відділу з питань інновацій CO.Nx (<https://conx.state.gov/about/>). Платформа пропонує зарубіжній аудиторії у форматі веб-конференцій та вебінарів послухати виступи провідних американських вчених, підприємців, дослідників і дипломатів.

Вичерпну інформацію щодо цифрової дипломатії можна отримати, скориставшись веб-додатком, створеним Агентством Франс Прес (AFP). На сайті сконцентровано велику кількість статистичних матеріалів та даних стосовно країн, персоналій та найактуальніших тем у форматі інфографіки. Також на сайті здійснюється моніторинг в реальному часі впливу в мережі державних акторів, що займаються публічною дипломатією. Дані враховують кількість фоловерів офіційних осіб та експертів.

Незважаючи на дуже динамічний розвиток та здобутий вплив цифрова дипломатія як частина публічної не замінить дипломатію класичну, але при майстерному використанні цей інструмент може значно посилити роботу держави в сфері міжнародних відносин і зовнішньої політики.

В умовах сучасного інформаційного плюралізму можна зробити так, щоб твою точку зору почули, але неможливо досягти її безальтернативного домінування. США зіткнулися з цією проблемою невдовзі після трагедії 11 вересня 2001 року. Першою реакцією на теракт, окрім військової операції у Афганістані, стала активізація публічної дипломатії, направленої на створення в арабському світі

ПРОБЛЕМЫ РАЗВИТИЯ ВНЕШНЕЭКОНОМИЧЕСКИХ СВЯЗЕЙ И ПРИВЛЕЧЕНИЯ ИНОСТРАННЫХ ИНВЕСТИЦИЙ: РЕГИОНАЛЬНЫЙ АСПЕКТ

позитивного образу США. Екс-заступник держсекретаря США Річард Холбрук у жовтні 2001 року поставив риторичне питання: «Як людина з печери може перемогти в комунікації суспільство, що є лідером в цій сфері?» [5]. Однак створення телеканалів та радіостанцій, масоване розповсюдження повідомлень про добре ставлення до мусульман й інші заходи не змогли змінити відношення до США. Очевидним стало те, що позитивна інформація про США в будь-якому обсязі не зможе компенсувати ефект від американських висловлювань та дій по відношенню до мусульманського світу, інформація про які поступає з інших каналів [5].

Тобто публічна дипломатія має не тільки забезпечувати спілкування різними способами уряду однієї країни із суспільством іншої, але й враховувати весь потік висловлювань офіційних осіб – президентів, міністрів, послів тощо, інформації, новин які поступають за кордон через державні канали, адже публічна дипломатія буде ефективною та дієвою, тільки якщо враховано весь спектр чинників.

Офіційні комунікації направлені на закордонну публіку – це не новий феномен у міжнародних відносинах. Формування іміджу, пропаганда та діяльність, яку б ми сьогодні назвали публічною дипломатією, такі ж старі, як і сама дипломатія.

Протистоячи сучасним викликам, держави дуже активно використовують публічну дипломатію, що є синтезом цінностей, пропаганди та технологій маркетингу. За допомогою публічної дипломатії уряду сподіваються впливати на громадську думку інших країн, формувати сприятливий імідж, завойовувати симпатії та змінювати настрої міжнародної спільноти [7].

На переконання колишнього помічника міністра оборони США, відомого політолога, професора Гарвардського університету Джозефа С. Ная скептики, котрі сприймають термін «публічна дипломатія» як черговий евфемізм, використовуваний із метою пропаганди, не розуміють її суті. Звичайна пропаганда не настільки ефективна, як публічна дипломатія. У свою чергу, публічна дипломатія також не є всього лише черговою рекламною кампанією. Публічна дипломатія передбачає, крім іншого, налагодження довготривалих взаємин, що створюють сприятливі умови для державної політики [11].

Вклад безпосередньої урядової інформації у довготривалі культурні відносини залежить від трьох однаково важливих вимірів або етапів публічної дипломатії. Перший і найбільш обов'язковий вимір – це щоденне спілкування, до якого належить роз'яснення суті рішень у внутрішній і зовнішній політиці. Цей вимір також включає підготовку до боротьби з кризами. У разі наявності вакууму інформації після тієї чи іншої події заповнити його поквалляться інші.

Другий вимір – це стратегічне спілкування, що розвиває серію простих тем, багато в чому схоже на політичну або рекламну кампанію. Тоді як перший вимір виражається у годинах і днях, другий займає тижні, місяці та навіть роки.

Третій вимір публічної дипломатії є розвитком міцних взаємин із ключовими особами упродовж довгих років і навіть десятиріч за допомогою стиледій, програм обміну, навчання, семінарів, конференцій і доступу до каналів засобів інформації. Ці програми розвивають те, що американський журналіст Едвард Мароу колись назвав вирішальним «останнім кроком», тобто особисте спілкування з підвищеною довірою, яке створюється тісними взаєминами [11].

У наш інформаційний час влада більше, ніж будь-коли, означатиме наявність «м'якого» виміру привабливості та «жорсткого» виміру примусу й заохочення. Ефективне поєднання цих вимірів називається «розумною владою». Наприклад, сьогоднішня боротьба з міжнародним тероризмом – це боротьба за думки та серця, а надмірне спирання лише на «жорстку владу» не є шляхом до успіху.

Публічна дипломатія є важливим засобом в арсеналі «розумної влади», однак «розумна» публічна дипломатія передбачає розуміння необхідності довіри, самокритики та діяльності громадянського суспільства для створення «м'якої влади». Вироджуючись у пропаганду, публічна дипломатія не тільки переставляє переконувати, а й може знищити «м'яку владу». Натомість вона має залишатися двостороннім процесом, адже «м'яка влада» залежить насамперед від того, наскільки ми розуміємо інших людей [11].

Публічна дипломатія в сучасному світі направлена на формування позитивної репутації держави. Репутація формується не тільки риторикою, але й діями. Якщо робити політичні кроки, які негативно позначаються на іміджі країни в світі, то красива риторика навряд чи допоможе виправити ситуацію. Відповідно, мета публічної дипломатії – це не тільки трансляція позитивної інформації про націю, але й участь у виробленні зовнішньополітичних рішень із врахуванням впливу на репутацію країни, який вони спричинять [5].

Отже, публічна дипломатія – це невід'ємна частина політики «м'якої сили». Задача публічної дипломатії – привертати на свій бік громадськість іншої країни.

Публічна дипломатія значно впливає на економічні зв'язки між державами, сприяє формуванню позитивного іміджу однієї країни у іншій, привабленню інвесторів, встановленню міцних контактів між бізнесовими колами, робить міждержавні економічні контакти більш прогнозованими, міцними тощо.

СПИСОК ДЖЕРЕЛ:

- Гуцал С. А. Публічна дипломатія як сучасний пріоритет зовнішньої політики держави / Світлана Анатоліївна Гуцал // Стратегічні пріоритети. 2010. — № 3 (16). — С. 106—113.
- Демидов О. От права на доступ к сетевому разуму / Олег Демидов. — [Электронный ресурс]. — Режим доступа: http://russiancouncil.ru/inner/?id_4=1618#top.
- Долинский А. Дискурс о публичной дипломатии / Алексей Долинский // Международные процессы. — 2011. — № 1 (25).
- Долинский А. Публичная дипломатия для бизнеса, НКО и университетов / Алексей Долинский. — [Электронный ресурс]. — Режим доступа: http://russiancouncil.ru/inner/?id_4=791#top.
- Долинский А. Что такое общественная дипломатия и зачем она нужна России? / Алексей Долинский. — [Электронный ресурс]. — Режим доступа: http://russiancouncil.ru/inner/?id_4=791#top.
- Драч М. Як діє американська публічна дипломатія в Росії і Грузії? / Мар'яна Драч. — [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <http://www.radiosvoboda.org/content/article/1114389.html>.
- Зонова Т. Дипломатия будущего / Татьяна Зонова. — [Электронный ресурс]. — Режим доступа: http://russiancouncil.ru/inner/?id_4=334#top.
- Зонова Т. Публичная дипломатия и ее акторы / Татьяна Зонова. — [Электронный ресурс]. — Режим доступа: http://russiancouncil.ru/inner/?id_4=681#top.
- Кулик С. А. «Электронная дипломатия». Начало / Сергей Александрович Кулик. — М.: Институт современного развития. — 33 с.
- Лукьянов Ф. Публичная дипломатия – не работа узкой группы людей / Федор Лукьянов. — [Электронный ресурс]. — Режим доступа: http://russiancouncil.ru/inner/?id_4=2181#top.
- Най Дж. С. Нова публічна дипломатія / Джозеф С. Най // День. — 2010. — № 28.
- Пермякова Л. Цифровая дипломатия: направления работы, риски и инструменты / Лариса Пермякова. — [Электронный ресурс]. — Режим доступа: http://russiancouncil.ru/inner/index.php?id_4=862#top.
- Фельтхэм Р. Дж. Настольная книга дипломата / Р. Дж. Фельтхэм; пер. с англ. В. Е. Улаховича. — 4-е изд. — Мн.: Новое знание, 2004. — 304 с.
- Cull N. J. 'Public Diplomacy' Before Gullion: The Evolution of a Phrase / Nicholas J. Cull. — [Электронный ресурс]. — Режим доступа: <http://uscpublicdiplomacy.org/pdfs/gullion.pdf>.
- Cull N. J. Public Diplomacy: Lessons from the Past / Nicholas J. Cull. — Los Angeles: Figueroa Press, 2009. — 61 p.
- Routledge Handbook of Public Diplomacy / [Nancy Snow, Philip M. Taylor, Nicholas J. Cull, Michael Vlahos and others]; edited by Philip M. Taylor. — New York: Routledge, 2009. — 382 p.
- The New Public Diplomacy. Soft Power in International Relations / [Brian Hocking, Peter van Ham, Alan K. Henrikson and others]; edited by Jan Melissen. — New York: Palgrave Macmillan, 2005. — 221 p.
- Wilson E. J. Silicon Valley's Foreign Policy / Ernest J. Wilson. — Los Angeles: Figueroa Press, 2012. — 28 p.